

GÖTEBORGS UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

Förändringens höst

En teoriprovande studie med fokus på den flyktingpolitiska
förändringen under hösten 2015

Kandidatuppsats i statsvetenskap

Vårterminen 2016

Författare: Julia Hesselbom

Handledare: Sofie Blombäck

Antal ord: 11 992

Abstract

Under hösten 2015 skedde många förändringar i flyktingpolitiken. Flera partier i den svenska riksdagen grundade den 23 oktober en ny flyktingöverenskommelse som innebar en mer restriktiv flyktingpolitik. Drygt 20 år tidigare presenterade Robert Harmel och Kenneth Janda (1994) en teori som syftar till att förklara enskilda partiers förändringar. Enligt teorin finns det tre faktorer som bidrar till förändring av partiers politiska riktlinjer. Dessa faktorer är: Nederlag i senaste val, byte av ledare i syfte att utveckla samt förändringar i inre maktförhållanden. Syftet med uppsatsen är att testa Harmel och Jandas teori på det migrationspolitiska fallet under hösten 2015 för att undersöka teorins förklaringskraft. Detta innebär att de förklaringsfaktorer som teorin lägger fram som betydande skall identifieras. Med hjälp av kvalitativ textanalys systematiseras information i olika analysverktyg för att studera förklaringsfaktorernas förekomst. Uppsatsens resultat visar att nederlag i senaste val kan identifieras hos Moderaterna och Miljöpartiet. När det gäller byte av ledare är det möjligt att identifiera förklaringsfaktorn hos Kristdemokraterna. Förekomst av förändring i inre motsättningar ser olika ut mellan olika partier och olika material. Slutsatsen som dras efter studier av denna förklaringsfaktor poängterar att det inte med säkerhet går att identifiera förklaringsfaktorn hos något av de studerade partierna. Dock är det möjligt att urskilja tendenser till förändringar i inre maktförhållanden hos Socialdemokraterna och Moderaterna. I det stora hela innebär detta resultat att teorins förklaringskraft i detta fall är bristfällig vilket också är uppsatsens övergripande slutsats.

Nyckelord

Flyktingpolitik, förklaringsfaktorer, teoriprövning, partiförändring, riktlinjer

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Syfte & frågeställning	5
3. Teori	7
3.1. Begreppsförtydligande	7
3.2. Teoretiskt ramverk för studier av partiers förändring	7
3.2.1. Presentation av teorin	7
3.2.2. Första test av teorin	9
3.3. Teoretiskt ramverk för studier av partiers agerande inför svåra beslut	10
3.4. Studie av partikulturerna i riksdagen	12
3.5. Senare test av teorin	12
4. Metod	13
4.1. Operationaliseringar	14
4.2. Material	19
4.3. Källkritik	22
5. Resultat	24
5.1. Nederlag i senaste val	24
5.2. Byte av ledare i syfte att utveckla	27
5.3. Förändring i inre maktförhållanden	29
6. Slutsatser	34
Litteraturlista	36

1. Inledning

2015 var ett turbulent år för den svenska migrationspolitiken. Under andra halvan av sommaren mer än fördubblades antalet inlämnade asylansökningar vilket satte ökad press på mottagningssystemet (Migrationsverket 2016). För de flesta partier i Sveriges riksdag har 2015 också varit året då migrationspolitiken i olika grad förändrats. Denna förändring resulterade i en flyktingöverenskommelse mellan alla riksdagspartier, förutom Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, som trädde i kraft 23 oktober (Regeringen 2015). Flyktingpolitiken kom att bli än mer restriktiv när regeringen den 9 december presenterade en proposition som skulle innebära möjligheter att utföra identitetskontroller på tåg, bussar och fartyg till Sverige (Proposition 2015/16:67). Regeringens förslag röstades igenom den 17 december i riksdagen (Protokoll 2015/16:48).

De förändringar som skedde och genomfördes under hösten 2015 förvånade vissa mer än andra. Att förändringarna också varit svåra för partierna visade sig på den presskonferens som statsminister Stefan Löfven och vice statsminister Åsa Romson höll den 25 november. Löfven poängterade då flera gånger hur svår situationen var att handskas med samtidigt som Romson fällde tårar när hon diskuterade sitt partis syn på situationen och de åtgärder som presenterats (Weise Edeler 2015). Ledarnas uttryck för den svåra situationen är också ett kvitto på att partierna inte förändrades för förändringens skull.

Att partier ändrar riktlinjer och policys är något som statsvetenskapliga forskare intresserat sig för sedan slutet av 80-talet (Harmel & Janda 1994). Strävan efter att förklara och förstå partiers beteende har drivit forskningen framåt och resulterat i olika förgreningar. 1994 presenterade Robert Harmel och Kenneth Janda en teori som bygger en bro mellan två tidigare forskningsområden, närmare bestämt forskning och partiers förändring och forskning om partiers mål. Enligt författarna bidrar teorin med verktyg som kan användas för att förklara varför partier förändrar riktlinjer, strategier och policys (Harmel & Janda 1994: 262).

Varför förändrar partier sina politiska riktlinjer i olika sammanhang? Denna fråga kan betraktas som uppsatsen övergripande forskningsproblem. För att komma närmare ett svar på denna övergripande fråga kommer Harmel och Jandas teori att appliceras på de migrationspolitiska förändringarna i Sverige 2015 för att testa teorins användbarhet. Vid första anblick kan det anses vara problematiskt att stäva efter ökad förståelse och

medvetenhet genom att applicera teorin på ett enda fall. Dock finns det en fördel med detta eftersom skillnader i tid och rum elimineras. Att studera ett fall där flera partier förändrat sina riktlinjer inom samma politiska område innebär en möjlighet att göra jämförelser partierna emellan, vilket också kan betraktas som en god start då teorin testas i en ny kontext (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud 2012: 108). En annan anledning till val av fall grundar sig på det faktum att teorin tidigare testats på brittiska och tyska fall (Se bl.a. Harmel et al. 1995 samt Bale & Partos 2014) vilket gör det intressant att studera svenska partiers förändring med Harmel och Jandas teoretiska glasögon.

Teorin och dess förklaringsfaktorer kommer användas för att analysera beteendet hos alla partier som skrivit under den nya flyktingöverenskommelsen. Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna, Moderaterna och Kristdemokraterna kommer därför undersökas i förhållande till varje förklaringsfaktor som teorin presenterar. Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet kommer uteslutas eftersom dessa två partier stått kvar vid sin ursprungliga flyktingpolitik (Rosén 2015) vilket gör att det inte finns någon förändring att studera. Flyktingöverenskommelsen som ägde i oktober 2015 kommer vara den förändring som är uppsatsens utgångspunkt. Detta innebär att tiden innan överenskommelsen kommer studeras eftersom överenskommelsen betraktas som det sammanhang där partierna, vissa i högre grad än andra, kom överens om en mer restriktiv flyktingpolitik. Den tidsram som används kommer sträcka sig från den 23 oktober och bakåt i tiden till och med augusti. Anledningen till att augusti väljs som bortre gräns har att göra med att antalet asylansökningar ökade kraftigt under sensommaren och att de mer än fördubblades mellan augusti och september.

2. Syfte & frågeställning

Syftet med uppsatsen är att få ökad förståelse för varför partier förändrar sina riktlinjer och policys. Det finns också en strävan efter att bidra med fördjupad insikt i vad som ligger till grund för dessa typer av förändringar. För att närma sig syftet appliceras Harmel och Jandas teori (1994) på den migrationspolitiska förändringen under andra halvan av 2015. Avsikten är att studera hur väl deras teori kan användas för att förstå och förklara förändringen i denna typ av fall.

Frågeställningen som kommer vara uppsatsens utgångspunkt och som kommer användas för att uppnå syftet är:

Vilka av följande omständigheter går att identifiera inför förändringen av migrationspolitiken hos partierna som ingår i flyktingöverenskommelsen?

- Nederlag i senaste val
- Byte av ledare i syfte att utveckla
- Förändring i inre maktförhållanden

Viktigt att poängtera är att stora delar av förklaringsfaktorernas formulering inspirerats av Harmel och Jandas forskning eftersom det är deras teori som testas. Några preciseringar har gjorts för att ytterligare spetsa till förklaringsfaktorerna. Preciseringarna är också ett sätt att anpassa frågeställningarna och förklaringsfaktorerna för den kvalitativa analys som de utsätts för i uppsatsen. Harmel och Janda konstruerade förklaringsfaktorerna för ett kvantitativt test. I och med att metoden i uppsatsen skiljer sig från tidigare tester har konkretiseringen gjorts för att göra det möjligt att ställa mer utredande frågor till materialet. Detta underlättar vid studier av faktorernas förekomst men också för en djupare analys. Kort sagt, även om vissa modifieringar gjorts så har frågans huvudsakliga syfte och budskap bevarats. På vilka grunder detta har gjorts diskuteras närmare under kapitlen *teori* och *metod*.

Harmel och Jandas teori är en generell teori som syftar till att förklara förändringar i riktlinjer på olika typer av politiska områden. Detta innebär att teorin även skulle kunna appliceras på fall där förändringar sker i t.ex. den ekonomiska politiken, försvarspolitiken eller bidragspolitiken. Tillsammans med dessa föreslagna politikområden befinner sig flyktingpolitiken i samma typ av universum. Flyktingpolitiken utgör, kort sagt, ett av flera

möjliga politiska områden på vilka teorin kan appliceras. Det som möjligtvis utmärker den flyktingpolitiska förändringen som ägde rum under hösten 2015 är att flera partier förändrade sin politik inom samma område och dessutom inom samma tidsram. Detta öppnar upp för möjligheter att göra jämförelser mellan partierna, inom samma område och samma tidsperiod, vilket inte alltid är genomförbart om andra fall skulle sättas i fokus.

Det finns skäl att argumentera för att den politiska förändringen som skedde under hösten 2015 är ovanlig. Att partier med olika ideologisk bas möts över blockgränserna i flyktingfrågan där partierna tidigare förespråkade en generös sådan gör situationen annorlunda. Att då applicera en generell teori som ska kunna användas för att förklara förändring med två sammanvävda aspekter, dvs. förklaringsfaktorernas förekomst samt samhällslig extern effekt, gör att teorin i uppsatsen utsätts för ett svårt test. Att fallet uppfyller kriteriet om att det finns en extern effekt som påverkar är tydligt. Dock är det inte lika klart vilka förklaringsfaktorer som förekommit och det är denna aspekt som kommer undersökas närmare.

3. Teori

Teorikapitlet inleds med en begreppsförtydligande diskussion. Därefter behandlas de teoretiska ramverk som är primära för uppsatsens analys. I centrum står Harmel och Jandas forskning och deras formulering av teorin som testas i uppsatsen. Därefter diskuteras forskning som kan vara användbar för förståelsen då teorin testas i en svensk kontext. I denna diskussion riktas fokus på Sveriges institutionella struktur samt de partikulturer som fyller Sveriges riksdag.

3.1. Begreppsförtydligande

I uppsatsen används båda begreppen migrationspolitik och flyktingpolitik. Även om migrationspolitik är ett bredare begrepp som innefattar migration med olika bakomliggande orsaker (Migrationsverket 2014) är det viktigt att poängtera att användningen av begreppet i detta sammanhang syftar till att lägga fokus på den migration som sker av människor som har behov av att fly. Detta innebär det migrationspolitiska begreppet kommer få samma betydelse som flyktingpolitik i uppsatsen.

3.2. Teoretiskt ramverk för studier av partiers förändring

Följande avsnitt är indelat i två delar. Först diskuteras Harmel och Jandas första artikel där teorin presenteras tillsammans med viktiga antaganden och förutsättningar som hör därtill (Harmel & Janda 1994). Därefter utreds Harmel och Jandas andra artikel som de skrivit tillsammans med Uk Heo och Alexander Tan. I denna artikel förklaras förklaringsfaktorerna och tillvägagångssätt mer ingående innan teorin slutligen utsätts för sin första prövning (Harmel, Heo, Tan & Janda 1995).

3.2.1. Presentation av teorin

1994 presenterar Robert Harmel och Kenneth Janda sin teori, An integrated theory of party goals and party change, som syftar till att förklara varför partier på olika sätt förändras. Författarnas utgångspunkt är att partier förändras som ett resultat av en rad faktorer och omständigheter (Harmel & Janda 1994: 262). I presentationen av teorin lyfts följande tre förklaringsfaktorer fram som bidragande orsaker till förändring: Nederlag i senaste val, byte av ledare och förändring i inre maktförhållanden (Harmel & Janda 1994: 259). Ett viktigt antagande att ta hänsyn till är också att det endast är förändringar som partiet själv har

kontroll över som teorin kan bidra med att förklara. Detta leder till att förändringar som sker som ett resultat av ökat antal röster på ett parti eller minskat stöd för olika samhällseliga grupper är förändringar som lämnas utanför de typer av förändringar som teorin syftar till att studera och förklara (Harmel & Janda 1994: 275).

Harmel och Janda lyfter fram tre premisser för att förtydliga sitt teoretiska ramverk och som löper som en röd tråd genom författarnas presentation av teorin. Den första premissen behandlar det faktum att partier har en primär målbild. Denna målbild gör att partierna och dess beteende kan klassificeras som *vote-seeking*, *policy-seeking* eller *office-seeking*¹. Betydelsen av externa effekter lyfts fram i den andra premissen då författarna argumenterar för att de största och mest betydande förändringarna äger rum när ett eller flera partier utsätts för förändrade samhällseliga omständigheter eller chocker. Denna premiss underbygger det grundantagande som tidigare betonades gällande att partier förändras som ett resultat av något som sker och inte endast för förändringens skull. Den sista premissen binder samman de två föregående genom att den rör det faktum att samhällseliga omständigheter kan ha stor effekt och olika konsekvenser för olika partier beroende på dess primära mål (Harmel & Janda 1994: 265-266). Hur omfattande konsekvenserna blir beror på vilken typ av samhällselig förändring som sker samt vilken målbild respektive parti har. Om förändringen skulle ha en mer direkt koppling till partiets primära mål så skulle konsekvenserna bli svårare även om de flesta partier på något sätt ändå skulle påverkas (Harmel & Janda 1994: 269-271).

Fokus på partiets kontroll över förändringen gör det möjligt att ställa sig frågan hur teorin kan appliceras på det migrationspolitiska fallet under hösten 2015. De ökade flyktingströmmarna och antalet asylansökningar är en stark extern effekt och inte något som Migrationsverket eller partierna kunnat kontrollera. Det är viktigt att vara ödmjuk inför det faktum att starka externa effekter många fall i sig självt kan driva fram politiska förändringar. Dock räcker det inte alltid bara att en extern effekt ska ske för att förändringar ska genomföras. Förändringen måste på olika sätt kanaliseras för att kunna genomföras av partierna och det är just denna kanalisering som står i uppsatsens centrum.

¹ *Vote-seeking* definieras av ett parti vars mål är att vinna val, *policy-seeking* definieras av ett parti vars mål är att påverka politiken och *office-seeking* definieras av ett parti vars mål är att maximera mandat i beslutande organ (Harmel & Janda 1994: 281)

Harmel och Janda diskuterar de externa effekterna och dess samband med förändringen ytterligare. Enligt författarna bidrar förklaringsfaktorerna till förändring. Dock understryker de att förändringar som genomförs ofta kan motiveras både med hjälp av antingen nederlag i senaste val, byte av ledare i syfte att utveckla och/eller förändringar i inre maktförhållanden samt att det utöver detta finns en god anledning. Denna goda anledning skulle, enligt författarna, kunna vara samhällsförändringar, externa effekter eller andra incitament till förändring som partierna behöver förhålla sig till (Harmel & Janda 1994: 259-260). Med tanke på den breda förändring som skedde under hösten är det, enligt teorin, rimligt att anta att både förklaringsfaktorerna samt externa incitament förekommit och bidragit till förändringen. Att det funnits en rad samhälleliga omständigheter som underlättat och bidragit till förändringen har vi kännedom om. Frågan är då, vilka förklaringsfaktorer förekom?

3.2.2. Första test av teorin

Efter presentationen av teorin testar författarna tillsammans med Uk Heo och Alexander Tan teorin på empiriska fall. 1995 står teorin inför ett kvantitativt test där tre tyska partier och tre brittiska partier utgör forskarnas analysenheter (Harmel et al. 1995: 8).

Nederlag i senaste val

Tidigare forskning har ofta pekat på nederlag i senaste val som den största, och ibland den enda, förklaringsfaktorn som lett fram till förändring hos partier. Det visar sig också finnas tidigare resultat som talar för att stora partier är de som främst påverkas av ett sämre valresultat och att detta i sin tur frambringar förändring i högre utsträckning jämfört med hos mindre partier (Harmel et al. 1995: 3). Beteendet kan, enligt författarna, se annorlunda ut för mindre partier i samma situation. Självklart påverkas även mindre partier av ett sämre valresultat men möjligtvis inte på samma sätt. För mindre partier som t.ex. bildats i syfte att lyfta specifika frågor kan frågan om att styra vara mindre viktig. Ett nederlag kan därför komma att påverka partier olika beroende på bl.a. storlek (Harmel et al. 1995: 4).

Byte av ledare i syfte att utveckla

Byte av ledare lyfts in som bidragande faktor med motiveringen att olika ledare belyser olika typer av frågor och har olika förmåga att implementera förändringar. Enligt författarna bör förklaringsfaktorn öka sannolikheten att förändringar sker som ett resultat av ett ledarbyte (Harmel et al. 1995: 4). En annan förklaring till att byte av ledare skulle kunna vara en faktor

som ökar sannolikheten för en förändring är att den nya ledaren i viss mån vill sätta sin prägel på partiets politik. Detta kan i vissa fall också betraktas som ett sätt för ledaren att befästa sin makt och vinna förtroende (Harmel et al. 1995: 5). Något som är viktigt att ha i åtanke är att byte av ledare är en möjlig följd av ett svagt valresultat. Författarna betonar därför vikten av att närmare studera anledningen till bytet. Om syftet med bytet är att utveckla partiet är sannolikheten stor att en påtaglig förändring hos partiet sker. Därför läggs extra vikt vid att identifiera byten som har just syftet att utveckla (Harmel et al. 1995: 6).

Förändring i inre maktförhållanden

Att det finns olika typer av åsiktsgrupper inom partier kan många gånger betraktas som något bra och hälsosamt. Att olika parter med olika perspektiv möts och diskuterar sig fram till bästa lösning kan många gånger betraktas som en fördel. Dock kan problem uppstå när konflikter skapas. Detta lyfts fram som den tredje förklaringsfaktorn som kan öka sannolikheten för att en förändring av politiska riktlinjer sker. I sammanhang där en ny dominerande koalition som på olika sätt förespråkar en annan riktlinje finns är en förändring i inre maktförhållanden identifierbar. Ett villkor som författarna lyfter fram för att en förändring skall kunna förklaras med hjälp av förklaringsfaktorn är att de senaste uppkomna intressena skall vara så pass starka att de får partiet att förändra sin organisation eller, i detta fall, sin politiska riktning (Harmel et al. 1995: 7).

När forskarna slutfört det första testet konstaterar de att nederlag i senaste val tenderar vara den förklaringsfaktor som är främst förekommande och som bör spela störst roll vid studier av förändringar hos partier. Byte av ledare och förändring i inre maktförhållanden konstateras spela en måttlig roll.

3.3. Teoretiskt ramverk för studier av partiets agerande inför svåra beslut

Att vara politiker innebär för många en strävan efter att få gehör för sina politiska önskemål. I en demokrati, där många partier tar del i landets parlament, är detta inte alltid möjligt. Ibland kan partier behöva ta beslut i frågor som på olika sätt är svåra eller obekväma. Wolfgang C. Müller och Kaare Strøm (1999) är två forskare som intresserat sig för studier av fall där partier i olika situationer ställts inför svåra beslut.

Precis som Harmel och Janda så presenterar också Müller och Strøm ett teoretiskt ramverk med vilket man kan betrakta och försöka förstå olika typer av förändringar hos politiska partier. Müller och Strøm väger i hög utsträckning in ledarskap och andra institutionella faktorer så som valsystem och partisystem i sitt ramverk (Müller & Strøm 1999: 298). Tack vare detta finns det viktiga poänger som kan hämtas härur för att få ökad förståelse för Harmel och Jandas teori och dess anknytning till fallet. Müller och Strøm (1999: 290) betonar det faktum att valsystem och partisystem kan spela stor roll för förändringar och att detta i hög utsträckning påverkar partiets beteende och utformning av dess primära mål. Författarna hänvisar till Giovanni Sartori när de betonar att koalitions roll är starkare i ett flerpartisystem med proportionellt valsystem jämfört med fåpartisystem och majoritetsvals system eller en kombination av de båda (ibid.). Detta är tydligt i Sveriges fall, särskilt när Sverigedemokraterna vuxit sig starkare efter senaste valet. För att få igenom beslut utan att låta Sverigedemokraterna delta (som partierna i riksdagen eftersträvar) är koalitioner, kompromisser och överenskommelser nödvändiga. Dessa koalitioner öppnar i sin tur upp för motsättningar inom partiet som en reaktion mot ett oplanerat eller obekvämt beslut eller överenskommelse. Valsystemet gör det dessutom svårare att utse en tydlig vinnare. Detta är en aspekt som är viktig att bära i åtanke när Harmel och Jandas teori testas på Sveriges fall eftersom Sveriges institutionella förutsättningar skiljer sig från Storbritanniens och Tysklands där teorin testats tidigare.

Tidsperspektivet är en aspekt som utgör en tydlig skiljelinje mellan Harmel och Jandas samt Müller och Strøms teorier. Müller och Strøm beskådar i sin forskning situationer där partier i olika sammanhang står inför svåra eller obekväma beslut (Müller & Strøm 1999: 1). Detta gör att Müller och Strøm har ett framåtblickande perspektiv där risker beräknas och där fördel vägs mot nackdel i ett sammanhang där flera partier strävar efter att uppnå sitt primära mål (Müller & Strøm 1999). Harmel och Janda har däremot ett tillbakablickande perspektiv där förändringen ska försöka förklaras och därigenom få ökad förståelse för partiets beteende. Forskargruppernas gemensamma nämnare är att de låter förändringarna stå i fokus. Deras forskning strävar framåt genom att de identifierar faktorer som påverkar.

3.4. Studie av partikulturerna i riksdagen

För att få ökad förståelse för fallet som är uppsatsens utgångspunkt kan det vara en fördel att väva in teoretiska perspektiv som belyser den svenska parlamentariska kontexten och partikulturer däri. Katarina Barrling (2004) drar användbara slutsatser i sin avhandling där alla partier som fanns representerade i Sveriges riksdag mellan 1998 och 2002 undersöks på djupet för att identifiera gemensamma partikulturer. Den primära slutsats som dras i avhandlingen poängterar att partiets kulturer i Sveriges riksdag på många sätt ser olika ut (Barrling 2004: 306). Exempel som belyser skillnader på vilket sätt kulturerna skiljer sig åt kan vara hur partierna betraktar individens förhållningssätt till kollektivet inom partiet. Hos Miljöpartiet råder det högt i tak där det finns möjligheter för medlemmarna att föra fram sina åsikter även om dessa går emot partiets riktlinje. I resterande partier tenderar det finnas begränsningar för medlemmarnas möjlighet, vilja eller modet att höja rösten (Barrling 2004: 300). Denna kunskap kan vara bra att bära med sig i samband med att förändringar i inre maktförhållanden diskuteras. Med hänsyn till partimedlemmarnas förhållning till partiets kollektiv är det möjligt att få ökad förståelse för de sammanhang där förklaringsfaktorn studeras.

3.5. Senare test av teorin

Tim Bale och Rebecca Partos (2014) är två brittiska forskare som klarlagt Harmel och Jandas teori ytterligare. Under mitten på 2010-talet har de studerat det konservativa partiet i Storbritannien med hjälp av teorin för att försöka identifiera och närmare förklara eventuella faktorer som underlättat förändringen. Teorin sätts på prov genom att samtliga förklaringsfaktorer utsätts för kvantitativ analys för att försöka identifiera vilka av de förklaringsfaktorer som förekommit (Bale & Partos 2014: 606). En av de första slutsatser som Bale och Partos drar är det nära förhållandet mellan förklaringsfaktorerna. I många fall går det att identifiera flera av dem samtidigt vilket gör det svårt att utreda vilken faktor som spelat störst roll i sammanhanget. Författarna lyfter också fram att vissa förklaringsfaktorer var mer förekommande än andra. I deras fall innebar detta att byte av ledare var den mest frekventa förklaringsfaktorn. Förändring i inre maktförhållande konstateras som den minst frekventa förklaringsfaktorn och slutsatsen dras att denna i minsta mån påverkat förändringar (Bale & Partos 2014: 614). De största slutsatserna som Bale och Partos drar visar att nederlag i senaste val, i deras test, får lägre stöd jämfört med samma förklaringsfaktor i Harmel och Jandas test.

4. Metod

Som tidigare nämnades hade olika politikområden kunnat utgöra uppsatsens utgångspunkt. Att valet faller på att studera flyktingpolitiken beror dels på att det är ett aktuellt ämne men också på att det finns möjlighet att göra jämförelser mellan partierna inom ramen för samma område och inom samma tidsintervall. Med hänsyn till teorin som är uppsatsens nav kan fallet också vara illustrativt i den mening att det visar att förändringar i politiken inte bara sker som ett resultat av en extern effekt. Partierna måste på olika sätt legitimera och kanalisera förändringen innan den äger rum. Det är just denna aspekt som det fokuseras på i uppsatsen. För att studera denna process närmare studeras förklaringsfaktorernas förekomst.

Den metod som kommer användas för att undersöka Harmel och Jandas teori på djupet är kvalitativ textanalys. Genom att ställa frågor till materialet kommer svaren systematiseras i analyscheman för att kartlägga den studerade förklaringsfaktorernas förekomst (Esaiasson et al. 2012: 211). Vilka frågor som ställs beror på vilken förklaringsfaktor som undersöks. Viktigt att poängtera är dock att samma fråga kommer ställas till alla partier inom ramen för den förklaringsfaktor som studeras. Detta görs för att uppnå en så hög grad av intern validitet som möjligt (Esaiasson et al. 2012: 89). Valet av metod motiveras genom att det är möjligt att med hjälp av denna samla svar och undersöka materialet på djupet. Det är också detta som gör att det kvalitativa testet av teorin bidrar med ytterligare en dimension eftersom tidigare test varit kvantitativa och fokuserade på frekvens. Metoden är också användbar för den breda mängd materialtyper som finns tillgängliga (ibid.). En alternativ metod skulle kunna vara att utföra informantintervjuer av partimedlemmar som har insyn och vetskap om partiets interna struktur (Esaiasson et al. 2012: 227). Detta skulle vara särskilt användbart, och kanske den mest lämpliga metoden, när det gäller att studera förändring i inre maktförhållanden. Dock finns det nackdelar med denna metod. Att å ena sidan först utläsa vem som besitter den kunskap som efterfrågas är en utmaning i sig. Å andra sidan ligger det också en problematik huruvida intervjupersonen skulle vara villig att ställa upp på en intervju som handlar om att diskutera ett partis inre konflikter. Eftersom den migrationspolitiska förändringen fortfarande är en så pass färsk samt att inre maktförhållanden eventuellt kan utgöra en känslig fråga finns det risk att intervjun skulle utebli på grund av andra skäl än just praktiska.

Eftersom kvalitativ textanalys används på ett fall för att jämföra partiernas politiska förändring är det inte möjligt att uttala sig om förklaringsfaktorernas frekvens. För att dra

slutsatser gällande faktorernas frekvens bör en kvantitativ studie utföras där flera fall står i centrum (Esaiasson et al. 2012: 197). De slutsatser som är möjliga att dra är huruvida förklaringsfaktorerna förekom eller inte. Detta innebär att den externa validiteten är begränsad dvs. studiens resultat är inte nödvändigtvis applicerbart på andra fall av förändringar i flyktingpolitiken (Esaiasson et al. 2012: 89). Vid sidan av tidigare forskares test av teorin kan dessa slutsatser verka tunna. I denna situation är det viktigt att komma ihåg att teorin nu testas i en annan kontext och i ett annat sammanhang eftersom både Sveriges partisystem och valsystem skiljer sig från Tysklands och Storbritanniens. Även om det inte är möjligt att konstatera faktorernas frekvens kommer förhoppningsvis resultatet generera ökad förståelse för teorins applicerbarhet i svenska parlamentariska sammanhang, vilket också är uppsatsens grundläggande syfte. Resultatet kan vara en fingervisning för teorins förklaringskraft vilket i sin tur kan vara värt att studera närmare genom att exempelvis testa teorin på ett annat fall eller utsätta teorin för prövning med hjälp av annan metod.

Nedan följer en demonstration av hur de analyscheman som kommer användas är konstruerade. De frågor som kommer ställas till materialet finns representerade i den andra kolumnen från höger.

Tabell – Exempel

		(S)	(Mp)	(C)	(L)	(M)	(Kd)
Förklarings- faktor X	<i>Fråga 1</i>						
	<i>Fråga 2</i>						
	<i>Fråga 3</i>						
	<i>Fråga ...</i>						

4.1. Operationaliseringar

För att betona uppsatsens kumulativa syfte kommer en stor del av operationaliseringarna inspireras av tidigare forskning som också testat teorin. Det är angeläget att poängtera vikten av att kritiskt granska och ifrågasätta tidigare operationaliseringar om det finns behov till detta. Trots att tidigare forskares operationaliseringar redan utsatts för bearbetning är det av värde att försöka göra detta igen (Esaiasson et al. 2012: 60). Några modifieringar kommer därför göras eftersom tidigare forskare öppnar upp för tolkningsutrymme samt eftersom det finns begränsad tillgång delar av material.

Nederlag i senaste val

Förklaringsfaktorn operationaliseras genom att studera valresultatet efter valet 2010 och 2014 för att dra slutsatser om den procentuella förändringen. Eftersom det i teoridelen nämndes att valresultatet kan komma att påverka partierna olika kommer också hänsyn tas till partiets egen analys av valet. Harmel et al. (1995) gjorde detta med argumentet att man därmed får ökad förståelse för partiets egen bild av resultatet vilket genererar ökad medvetenhet för partiets agerande ur ett längre perspektiv. Efter att ha studerat eftervalsanalysen kommer det vara möjligt att sätta en etikett på partiets analys och det är denna som i sin tur presenteras i analyschemat. Konstruktionen av etiketten är inspirerad av den forskning som presenteras av Harmel et al (1995).

Ett partis analys kan klassificeras som *katastrofalt* om valresultatet innebär en stor förlust av mandat i parlamentet. Det är också möjligt att dra samma slutsats om partiet i tidigare val följt ett mönster av sämre resultat. Skulle det vara så att anhängarna pekar på att anledningen till ett sämre resultat sker på grund av partiets program eller dess tidigare agerande kan även detta vara avgörande för att klassificeringen skall bli katastrofal (Harmel et al. 1995: 26). Ett valresultat som innebär en *besvikelse* för partiet kännetecknas av ett måttligt tapp i röstantal vilket genererar lägre andel mandat. Resultatet kan också betraktas som en besvikelse om partiet blir av med en ledande roll i parlamentet eller om partiet hade höga förväntningar som inte motsvarades av det slutgiltiga resultatet. Om valet leder till i små förändringar i valresultatet utan att dessa för partiet betraktas som oroväckande kan detta klassificeras som ett *tolererbart* resultat. Det är också möjligt att dra denna slutsats på bakgrund av det faktum om resultatet var förväntat. Om resultatet visar på en ökad andel röster som genererar måttligt ökad andel mandat kan man klassificera det som ett *glädjande* resultat. Samma klassificering kan göras om partiet intar en ledande roll i landets regering eller om partiets förväntningar var det motsatta. Skulle andelen mandat öka mycket som ett resultat av antal röster skulle partiet kunna betrakta valet som *triumferande*. Om motståndarpartier skulle minska kraftigt eller om partianhängare skulle rättfärdiga resultatet som en positiv effekt av partiets tidigare agerande kan valet också betraktas som triumferande (Harmel et al. 1995: 27).

Studier kommer också göras av partiets koppling till flyktingpolitiken i eftervalsanalysen. Anledningen till att detta görs handlar om att sannolikheten att en förändring av flyktingpolitiken sker är större om partiet poängterar att partiets dåvarande flyktingpolitik

spelade en avgörande roll för valresultatet. Det kommer därför studeras huruvida partiet lyfter flyktingpolitiken som en avgörande fråga eller inte. Kopplingen sammanfattas i termer av: Svag koppling, koppling eller stark koppling.

De frågor som kommer ställas till materialet inom ramen för förklaringsfaktorn är följande:

- *Hur ser 2014års valresultat ut i förhållande till 2010 års valresultat?*
- *Hur ser partiets analys av valresultatet ut?*
- *Finns det någon koppling mellan valresultatet och flyktingpolitiken i analysen?*

För att konstatera ett nederlag i senaste val ska den procentuella skillnaden i valresultatet mellan de två senaste valen vara negativ. Det ska också vara möjligt att dra slutsatsen att partiets egen analys pekar på att resultatet för partiet är *katastrofalt* eller en *besvikelse*. Om båda dessa kriterier uppfylls kan ett nederlag i senaste val konstateras. Slutsatsen av ett nederlag i senaste val förstärks om det finns indikationer på att partiet pekar på att flyktingpolitiken spelat en avgörande roll i valet.

Författarna bakom teorin betonar att teorin endast kommer kunna förklara förändringar som skett inom loppet av två år efter senaste val. Anledningen till detta grundar sig på att det kan vara svårt att studera förändringar som skett senare än två år eller efter en hel mandatperiod sedan föregående val eftersom det då kan finnas många olika exogena krafter som har bidragit till förändringen. Eftersom samtliga partier uppfyller kriteriet kommer detta lämnas åt sidan framöver (Harmel et al. 1995: 9).

Byte av ledare i syfte att utveckla

Byte av ledare operationaliseras genom att studera tidpunkten det senaste bytet av ledaren samt anledningen bakom detta. Teorin kommer även här endast kunna förklara de förändringar som sker inom loppet av två år sedan det senaste ledarbytet i syfte att minimera risken att yttre omständigheter urvattnar den eventuella förändringen hos partiet (Harmel et al. 1995: 9). Det kommer också läggas vikt vid att studera anledningen till bytet eftersom detta i sin tur kan komma att ha stora effekter för en förändring. Det är med hänsyn till syftet för bytet som vissa modifieringar har gjorts av uppsatsens frågeställning. Harmel och Jandas ursprungliga operationalisering löd: *Byte av ledare*. Den specificering av frågeställningen som görs i uppsatsen innebär att frågeställningen istället lyder: *Byte av ledare i syfte att*

utveckla. Preciseringen har gjorts i syfte att ytterligare betona vikten av att ta hänsyn till strävan efter utveckling vid bytet. Eftersom Harmel och Janda diskuterar att sannolikheten att förändring sker är högre om syftet med ledarbytet är att utveckla partiet betonas detta ytterligare i formuleringen av frågeställningen i uppsatsen (Harmel & Janda 1994: 266).

De frågor som kommer ställas till materialet inom ramen för förklaringsfaktorn är följande:

- *När tillträdde den nuvarande ledaren?*
- *Varför avgick den tidigare ledaren?*
- *Är bytet en strävan efter utveckling inom partiet?*

För att konstatera ett byte av ledare i syfte att utveckla partiet ska partiet ha gjort detta senast två år innan förändringen ägde rum 2015. Därefter ska det vara möjligt att, med hjälp av studier av anledning till bytet, dra slutsatsen att bytet sker i syfte att utveckla partiet.

Förändring i inre maktförhållanden

Förklaringsfaktorn operationaliseras genom att studera och identifiera åsiktsbildning inom partiet som på olika sätt går emot partiets riktlinjer. Därefter kommer det göras en bedömning om dessa motsättningar motsvarar Harmel och Jandas definition. Enligt Harmel och Janda krävs det att denna motsatta åsiktsbildning är tillräckligt stark för att det ska vara möjligt att argumentera för att denna ligger till grund för en förändring. Denna slutsats är möjlig att dra om tillräckligt många står bakom det nya förslaget eller om det är medlemmar vars röst väger tungt som gör detta. Om det visar sig att partiet på något sätt förändrar sin politiska riktlinje som en följd av att en förändring i inre maktförhållanden skett så är det möjligt att konstatera att förklaringsfaktorn har förekommit. Kopplat till förklaringsfaktorn finns inget behov av att ta hänsyn till något tidskriterium eftersom förändring i inre maktförhållanden tenderar att ha direkta effekter (Harmel et al. 1995: 10).

De frågor som kommer ställas till materialet inom ramen för förklaringsfaktorn är följande:

Då medieartiklar studeras:

- *Finns det tecken på att det råder förändring i inre maktförhållanden hos partiet i någon artikel?*
- *I vilka sammanhang lyfts flyktingpolitiken fram i artiklarna där det finns tecken på förändring i inre maktförhållanden?*
- *Motsvarar förändringen i inre maktförhållanden Harmel och Jandas definition?*

För att konstatera förekomsten av förklaringsfaktorn när det gäller studier av media är det första steget att det ska vara möjligt att identifiera tecken på att det finns förändringar i inre maktförhållanden. Om det inte visar sig finnas några tecken över huvud taget utesluts vidare studier av partiet. Om det visar sig finnas tecken ställs nästa fråga där det ska vara möjligt att konstatera att flyktingpolitiken ska lyftas fram i sammanhang där en mer restriktiv sådan diskuteras. Om detta konstateras är vi ett steg närmare slutsatsdragningen. Om detta kriterium uppfylls ställs innehållet vid sidan av Harmel och Jandas definition. Om förslaget eller åsikten som lyfts fram visar sig vara motsatt partiets huvudsakliga riktlinje samt att de bakomliggande rösterna är tillräckligt starka är det möjligt att dra slutsatsen att förklaringsfaktorn förekom. När det gäller att avgöra de bakomliggande rösternas tyngd tas det hänsyn till antal personer som står bakom samt vilken position dessa personer har. Rösterna konstateras vara tillräckligt tunga om det antingen är möjligt att identifiera antalet personer bakom förslaget eller om personen har en ledande roll i partiet.

Då kongressmaterial studeras:

- *När hölls partiets kongress?*
- *Finns det tecken på att det råder förändring i inre maktförhållanden hos partiet under kongressen?*
- *I vilket sammanhang lyfts flyktingpolitiken fram i kongressmaterialet?*
- *Motsvarar förändringen i inre maktförhållanden Harmel och Jandas definition?*

För att konstatera förekomst av förklaringsfaktorn med hjälp av studier av kongressmaterial ser kriterierna för slutsatsdragning nästan likadana ut som för kriterierna vid studier av medieartiklar. Något som skiljer de uppsatta kriterierna åt är att oavsett om det finns tecken

på förändring i inre maktförhållanden eller ej så studeras ändå det sammanhang i vilket flyktingpolitiken lyfts fram. Detta görs eftersom samtliga partier i någon mån berör flyktingpolitiken under sin kongress. Om partiet i något sammanhang diskuterar en mer begränsad flyktingpolitik så utgör det grund för slutsatsdragning. Tidpunkten för kongressen tas det också hänsyn till, dock utgör detta inte basen på vilken slutsatser dras utan detta görs endast för informationens skull. Sist men inte minst ställs innehållet vid sidan av Harmel och Jandas definition vilket görs på samma sätt som för studier av medieartiklar. Är de inre rösterna tillräckligt många eller tillräckligt starka, t.ex. att en medlem med ledande roll står bakom förslaget, kommer slutsatsen dras att det finns förändringar i inre maktförhållanden. Vid slutsatsdragningen kommer större vikt läggas vid huruvida personen besitter en ledande roll jämfört med antalet. Något som också skiljer på vilka grunder slutsatser dras vid studier av kongressmaterialet jämfört med medieartiklar är hur partistyrelsen reagerat på förslaget dvs. om partistyrelsen ger förslaget stöd eller inte. Detta är en indikator på hur de högt uppsatta ledarna förhåller sig till förslaget.

4.2. Material

Nederlag i senaste val

Gällande valresultatet finns material från Valmyndigheten att tillgå. Där ska resultaten mellan de två valen jämföras för att få fram den procentuella förändringen. Partiets egen analys av valet och dess resultat kommer kunna utläsas genom att studera respektive partis eftervalsanalys. Miljöpartiets eftervalsanalys finns dock inte tillgänglig för offentlig åtkomst. Detta beror på att eftervalsanalysen presenterades muntligt under partiets miljö- och landstingsdagar som ägde rum i Karlstad några månader efter valet (Ekström 2014). Denna problematik har tacklats på så sätt att slutsatser har fått dras på bakgrund av de sekundärkällor som finns tillgängliga. Detta skapar problem när det gäller analys av innehållet eftersom det inte finns möjlighet att dra pålitliga slutsatser gällande Miljöpartiets egen analys. De andrahandskällor som använts utgörs av nyhets- och debattartiklar som presenterats i samband med att Miljöpartiet diskuterat och analyserat valet och dess resultat. Det faktum att den debattartikel som är den främsta utgångspunkten är skriven av partiets partisekreterare, vars uppgift är att kontrollera valrörelsens arbete samt dess kampanjer, gör det möjligt att dra paralleller mellan partiets egen analys och debattartikeln (Wallner 2014).

Byte av ledare i syfte att utveckla

Tidpunkten för bytet finns det möjlighet att ta del av på partiernas egna sidor eller på riksdagens hemsida. I högsta möjliga mån har det även här strävats efter att inhämta information från primärkällan dvs. direkt från partiet eller ledaren själv när det gäller att studera anledningen till bytet. I många fall har denna typ av material inte varit möjlig att inhämta vilket gjort att sekundärkällor även här har behövts användas. Dessa sekundärkällor har i hög utsträckning utgjorts av medierapportering. Dock har ambitionen varit att sträva efter att identifiera en tydlig koppling till partiets eller ledarens uttalanden. Exempel på hur detta gjorts har varit att använda artiklar som indirekt rapporterat från en presskonferens eller på andra sätt fått information direkt från en relevant partikälla.

Förändring i inre maktförhållanden

Harmel et al. (1995: 9) understryker att de använt sig av partiets interna dokument för att studera förändringar i inre motsättningar. Eftersom det är svårt som utomstående att få insyn i partiets organisering och dess eventuella interna diskussioner har offentlig media och kongressmaterial fått utgöra materialet. Det finns problem med val av detta material eftersom risken är stor att vissa förändringar i inre maktförhållanden missas på grund av att de inte uppdagats under partiets kongress eller i offentlig media. Dock kan det vara av vikt att ha Harmel och Jandas definition av förändring i inre motsättningar i bagaget när detta diskuteras. Författarna poängterar att det är starka förändringar som leder till att partiets riktning förändras. Detta innebär i sin tur att mindre dispyter, inom partiet, som inte uppdagats av media inte heller sannolikt faller inom ramen för definitionen och därmed inte kan konstateras vara en bidragande förklaringsfaktor. Samtidigt finns det också risk att media tenderar att förstora upp eventuella maktförhållanden och motsättningar eftersom de flesta medier har ett intresse av att locka till sig läsare. För att försöka neutralisera problematiken har kongressmaterial också studerats för att få ökad förståelse för partiets egen syn på en viss fråga. Kongressmaterialet ser inte likadant ut för alla partier. Vissa partier har ett mer omfattande material jämfört med andra. Några partier har dessutom lagt mycket fokus på en specifik fråga. Socialdemokraterna hade t.ex. tema ”jobb” under sin kongress vilket gör att mindre utrymme lämnas åt flyktingpolitiken. Detta medför också problem när det gäller att dra slutsatser utifrån materialet. Dock är förhoppningen att de två valda materialtyperna ska kunna komplettera varandras brister genom att dels studera vilken bild offentligheten matas med via medierna men också få insyn i partiets egen bearbetning av dess riktlinjer som i

många fall är kongressens syfte. Här är det möjligt att dra nytta av medias strävan efter att lyfta fram konflikter och partiernas strävan efter att dölja dessa.

När material från media har hämtats har Aftonbladet, Expressen och Dagens Nyheter varit de tidningar som fått stå i fokus. Anledningen till att dessa tidningar valts har att göra med att de utgör några av Sveriges största rikstäckande morgon-, kvälls- eller dagstidningar (Aftonbladet 2016, Expressen 2009 & Dagens Nyheter 2008). Att de är rikstäckande är viktigt eftersom det annars finns ökad risk att maktförändringar på t.ex. kommunal nivå behandlas. Samma procedur genomfördes vid varje sökning för alla partier. De sökord som användes var *partiets namn*² följt av *flyktingpolitik** för att sedan gå igenom samtliga artiklar under samma tidsperiod för alla partier. Samma sökord och samma frågor ställdes till samtligt material i försök att utesluta risken för slumpmässiga fel vilket är ett sätt att eftersträva hög reliabilitet (Esaiasson et al. 2012: 63). För att vara på den säkra sidan att inte missa något avgörande har även samma sökning genomförts men där begreppet flyktingpolitik ersatts med migrationspolitik. Som tidigare nämnts används dessa begrepp synonymt i uppsatsen. Därför är det viktigt att använda båda vid sökningen av artiklar för att undvika att något missas. Tidsperioden löpte från 23 oktober och bakåt fram till augusti 2015. Augusti valdes som gräns eftersom det är var under sensommaren som asylansökningarna ökat i hög takt och fördubblades vilket gjorde flyktingkrisen mer påtaglig. Sökningarna resulterade i olika antal artiklar för respektive parti. Flest antal artiklar stod Socialdemokraterna och Moderaterna för där träffarna blev 30 respektive 46 i antalet. Lägst antal artiklar stod Kristdemokraterna för med sina 12 träffar samtidigt som Liberalerna fick 18 träffar, Miljöpartiet fick 23 träffar och Centerpartiet 24 träffar. Sammanlagt har 153 artiklar gått igenom. Viktigt att poängtera är att vissa artiklar förekommit flera gånger dvs. en artikel som fick träff hos Socialdemokraterna kan också ha behandlats med koppling till Moderaterna eller något annat parti.

Vid studier av kongressmaterial var tanken att studera den senaste kongressen som hölls. För samtliga partier, förutom Liberalerna, var detta oproblematiskt. Liberalernas kongress hölls knappt en månad efter flyktingöverenskommelsen som trädde i kraft 23 oktober 2015. Detta gör det problematiskt att undersöka förklaringsfaktorerna som förelåg förändringen. Ett alternativ var att gå tillbaka och studera den kongress som ägde rum innan förändringen, dvs.

² Eftersom Liberalerna bytte namn i mitten på november användes "*Folkpartiet*" som namn vid sökningen (Björklund 2015)

8-9 mars 2014. Dock var detta inte möjligt att göra eftersom materialet tillhörande denna kongress inte finns tillgängligt. Trots detta är det möjligt att dra slutsatserna att partiets analys som äger rum direkt efter förändringen speglar partiets syn på situationen. Om det inte uppstår motsättningar i partiet efter att beslutet tagits finns det rimligen argument för att det inte förelåg inre motsättningar innan beslutet fattades och vice versa. Problematiken kan möjligtvis också motverkas genom att studera medierapporteringen om sakförhållandena hos partiet innan förändringen.

4.3. Källkritik

Något som är viktigt att ha i åtanke när tidningsartiklar utgör en del av materialet är aktörernas bakomliggande intresse av att konstruera artiklar och rubriker på ett sätt som gör att så många som möjligt lockas till att läsa. På bakgrund av detta finns det anledning att anta att tidningarna har incitament att vinkla och betona olika perspektiv för att locka till sig läsare. Ovanstående aspekter tas det hänsyn till då artiklarna bearbetas. Det kommer också strävas efter att försöka skapa en överblick av artikelurvalet för att uppmärksamma likheter och skillnader mellan medierapporteringen inom ramen för samma parti. Att finna samma underlag hos två olika källor har i hög utsträckning eftersträvat. För att neutralisera de politiska influenser som artikelsamlingarna innehåller utesluts ledarartiklar ur urvalet (Esaiasson et al. 2012: 285).

I sammanhang där partiernas egna dokument kommer studeras krävs också ett objektivt perspektiv där innehållet sätts i förhållande till fakta och rådande situation. Det är rimligt att anta att partierna använder olika knep för att retoriskt övertyga och uppmana genom att lyfta fram positiva aspekter med sin egen politik och samtidigt sätta andra partier i dålig dager (Esaiasson et al. 2012: 286).

Något som kan vara viktigt att ha i åtanke är medias förmåga att förstora upp händelser i syfte att locka till sig läsare. Detta kan i sin tur motverkas av studier av partiernas kongressmaterial eftersom partier rimligtvis arbetar på motsatt sätt, dvs. försöker förminska och nedtona oönskade uppgifter och händelser. Genom att använda dessa två olika källtyper uppstår en situation där vi får ta del av information som bearbetas och presenteras på olika sätt. Med en källtyp som strävar efter att belysa och lyfta fram inre motsättningar samtidigt som den andra

strävar efter att dämpa och undergräva inre motsättningar kompletterar källtyperna varandra vilket är en fördel.

5. Resultat

Vid presentation av resultatet lyfts en förklaringsfaktor fram i taget. Innehållet i analysformat diskuteras sedan i textformat för att beskriva och förklara innehållet mer ingående.

5.1. Nederlag i senaste val

År 2014 var ett intensivt år för de svenska partierna. Året startade med att partierna satte igång sina kampanjer inför EU-valet som hölls i maj. Därefter var det dags att sadla om inför riksdagsvalet som hölls i september. I tabell 1 illustreras den procentuella förändringen i procentenheter mellan de två senaste riksdagsvalen som respektive parti upplevde.

Tabell 1 - Nederlag i senaste val

Valresultat	(S)	(Mp)	(C)	(L)	(M)	(Kd)
<i>Hur ser 2014 års valresultat ut i förhållande till 2010 års valresultat?</i>	Förändring: + 0,35 %	Förändring: - 0,45 %	Förändring: - 0,44 %	Förändring: - 1,63 %	Förändring: - 6,74 %	Förändring: - 1,03 %
<i>Hur ser partiets analys av valresultatet ut?</i>	Tolererbart	Besvikelse	Tolererbart	Tolererbart	Besvikelse	Tolererbart
<i>Finns det någon koppling mellan valresultatet och flyktingpolitiken i analysen?</i>	Svag koppling	Går ej att konstatera	Svag koppling	Svag koppling	Svag koppling	Svag koppling

Tabellkommentar: Tabellen innehåller information från respektive partis valresultat och eftervalsanalys. Informationen har bearbetats av författaren.

Källor: Centerpartiet 2014, Ekström 2014, Folkpartiet 2014, Karlsson 2014, Kristdemokraterna 2014, Moderaterna 2014, Socialdemokraterna 2014, Valmyndigheten 2014 & Wallner 2014.

Störst tapp stod Moderaterna för vilket också bekräftas i deras eftervalsanalys där det betonas att *”valet 2014 var en förlust för Moderaterna. Trots att valresultatet historiskt sett är vårt fjärde bästa lyckades vi inte leva upp till höga förväntningar som fanns med två lyckade riksdagsval i ryggen”* (Moderaterna 2014: 5).

Med ett ganska måttligt ras, samtidigt som partiet (tillsammans med övriga allianspartier) blev av med regeringsmakten, är det möjligt att klassificera partiets analys av valresultatet som en besvikelse. En av anledningarna till raset i antalet röster beskriver partiet bero på

oförmåga att leva upp till höga förväntningar vilket är ett kriterium för att klassificera ett valresultat som en besvikelse. (Moderaterna 2014).

Trots att Miljöpartiets valresultat minskade med knappt en halv procentenhet (Valmyndigheten 2014a) är det möjligt att, med hjälp av de sekundärkällor som finns tillgängliga, konstatera att partiets egen analys av resultatet kan beskrivas med ordet besvikelse (Wallner 2014, Karlsson 2014 & Ekström 2014). Men vad är det då som skiljer Miljöpartiets analys jämfört med övriga partier som också minskat med allt ifrån en halv till en hel procentenhet? I diskussionen om resultatet i Miljöpartiets eftervalsanalys ställs resultatet från Europaparlamentsvalet vid sidan av resultatet från riksdagsvalet. När valet till Europaparlamentet var slut landade Miljöpartiet på 15,41 % vilket gjorde partiet till det andra största i valet (Valmyndigheten 2014b). Partiets dåvarande partisekreterare understryker att det fanns höga förväntningar på riksdagsvalet och dess resultat som en konsekvens av det positiva resultat som uppnåddes i EU-valet (Wallner 2014). Detta gör det möjligt att, trots ett litet tapp i resultatet, konstatera att partiet betraktar valresultatet som en besvikelse eftersom de höga förväntningarna som partiet hade inte uppfylldes. För Socialdemokraterna (2014), Centerpartiet (2014), Liberalerna (Folkpartiet 2014) och Kristdemokraterna (2014) är ett tolererbart resultat identifierbart eftersom det visar sig i resultatet att den procentuella minskningen inte var så stor samtidigt som partierna i deras analys inte uttryckte något som pekar på att ett misslyckande skett eller att förväntningarna var mycket högre. Centerpartiet poängterade i sin eftervalsanalys att *"det var endast i riksdagsvalet som partiet fick en mindre tillbakagång /.../ Valresultaten är givetvis viktiga i sig, men ändå bör valen 2014 och dess resultat ses som delmål för partiet mot valen 2018, 2019 och 2022"* (Centerpartiet 2014: 3).

Vad dessa senast nämnda partier har gemensamt är att de utifrån de resultat som nåddes försöker rikta blicken framåt och diskuterar framtiden och vilka förändringar som skulle innebära ökade möjligheter att lyckas bättre i nästa val. Detta är självklart aspekter som lyfts fram i Moderaternas eftervalsanalys (Och med hög sannolikhet även hos Miljöpartiet) eftersom det trots allt är ett av flera syften med att analysera valet och dess resultat.

Efter att information om kopplingen till flyktingpolitiken i partiets eftervalsanalys hämtats pekar resultatet på att en svag koppling är det genomgående temat. Samtliga partier berör området men pekar inte på det som en avgörande faktor. Förklaringen till detta skulle kunna

ligga i det faktum att flyktingpolitiken blivit viktigare för partierna i takt med att asylansökningarna började öka under 2015. Dock är det inte möjligt att dra några slutsatser om Miljöpartiets koppling i och med att deras eftervalsanalys inte finns tillgänglig. Eftersom de sekundärkällor som finns inte är tillräckligt utredande och diskuterande finns det risker med att dra slutsatser av dessa.

De kriterier som måste vara uppfyllda för att konstatera ett nederlag i senaste val är att skillnader i procentenheter hos valresultatet ska vara negativt samt att partiet klassificerar valresultatet som en *katastrof* eller som en *besvikelse*. Om det dessutom finns tecken på att partiet ser flyktingpolitiken som avgörande för resultatet förstärks grunden på vilken slutsatserna dras. Som tabell 1 visar så finns det inget valresultat som varken med hänsyn till siffor eller partiernas egen analys som kan betraktas som ett katastrofalt valresultat. De partier som hamnar närmast Harmel och Jandas definition av ett nederlag i valet är Moderaterna och Miljöpartiet. Med ett valresultat som för Moderaterna minskat med 6,74 procentenheter sedan tidigare val samt att deras klassifikation pekar på att detta resultat var en besvikelse är det möjligt att, med hänsyn till tidigare presenterade kriterier, dra slutsatsen att Moderaterna upplevt ett nederlag i senaste val. Samma slutsats dras hos Miljöpartiet även om valresultatet för partiet inte minskat lika mycket. Partiets besvikelse över valresultatet framkommer tydligt under partiets miljö- och landstingsdagar via partiets dåvarande partisekreterare vilket gör det möjligt att även identifiera förklaringsfaktorn hos Miljöpartiet.

När denna förklaringsfaktor ska analyseras är viktigt att ha Müller och Strøms diskussion om valsysteem och partisystem med i bagaget. Att det inte går att utläsa en solklar vinnare eller förlorare i valet kan bero på Sveriges proportionella valsysteem som innebär att fler partier delar på makten i riksdagen. Att stora förluster oftare förekommer i brittiska val jämfört med svenska kan valsystemet vara en bidragande faktor till. I de fall där teorin tidigare testats har valsystemet varit beskaffat på ett sådant sätt att det blivit tydligare att utläsa vilket parti som går ut som vinnare och förlorare. De olika parlamentariska kontexterna kan vara en faktor som påverkar förklaringsfaktorns förekomst. Den analys som är möjlig att göra med avseende till förklaringsfaktorn är att nederlag i senaste val kan identifieras hos Moderaterna och Miljöpartiet.

5.2. Byte av ledare i syfte att utveckla

Byte av ledare är den förklaringsfaktor som visar på störst skillnader mellan partierna. Både när det gäller tidpunkt för byte men också anledningen till detta ser det olika ut. Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är det tvåårskriterium som ställs upp av Harmel och Janda och som också appliceras i operationaliseringarna även för denna förklaringsfaktor. Detta innebär att det endast är Moderaternas (2015a) och Kristdemokraternas (2015a) förändringar som kan förklaras inom ramen för teorin. Socialdemokraterna (2016), Miljöpartiet (2016a), Centerpartiet (2015a) och Liberalerna (Riksdagen 2016) är de partier som bytt ledare tidigare än två år innan förändringen vilket innebär att teorin inte kan förklara förändringar som dessa partier genomgått.

Tabell 2 – Byte av ledare i syfte att utveckla

		(S)	(Mp)	(C)	(L)	(M)	(Kd)
Byte av ledare i syfte att utveckla	När tillträdde den nuvarande ledaren?	2012	2011	2011	2007	2015	2015
	Varför avgick den tidigare ledaren?	På grund av misstag	På grund av regler i partiets stadga	På grund av lång tid vid posten	På grund av svagt stöd	På grund av svagt resultat i senaste val	På grund av lång tid vid posten
	Är bytet en strävan efter utveckling inom partiet?	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja

Källor: Centerpartiet 2015a, Friberg 2014, Hernadi & TT 2007, Juholt 2012, Kristdemokraterna 2015a, Miljöpartiet 2016a, Miljöpartiet 2016b, Moderaterna 2015a, Riksdagen 2016, Socialdemokraterna 2016, Stiernstedt & Jacobsson 2011 & Svanberg & Zachariasson 2015

I schemat ovan är det tydligt att anledningarna till respektive byte skiljer sig åt. I Socialdemokraternas fall har den tidigare ledaren i media uttalat sig om att misstag begåtts och att ledaren i fråga självmant lämnar sin post (Juholt 2012). Hos Miljöpartiet har det varit regler i partiets stadga som påtvingat ett ledarbyte (Miljöpartiet 2016b). Hos Centerpartiet och Kristdemokraterna finns påtagliga likheter vid närmare studier av anledning till bytet. Göran Hägglund motiverade sin avgång med argumentet att ”*nu är det dags för förnyelse, nytänkande och nytt blod*” (Svanberg & Zachariasson 2015).

De tidigare ledarna hos Centerpartiet och Kristdemokraterna har i båda fallen poängterat dess långa tid vid posten och ytterligare motiverat sin avgång med argument kopplade till partiets utveckling (Stiernstedt & Jacobsson 2011 & Svanberg & Zachariasson 2015).

Vissa likheter finns även hos Liberalerna och Moderaterna där motiven grundar sig på en uppfattning om att stödet för partiet eller ledare i sig minskat. Liberalernas ledare presenterar sin avgång med argumentet att *"jag bedömer att jag inte har tillräckligt starkt stöd"* (Hernadi & TT 2007). Efter valet 2014 poängterade Moderaternas ledare att *"svenska folket har fattat sitt beslut, vi nådde inte ända fram, därför kommer jag i morgon lämna in min avskedsansökan"* (Friberg 2014).

Moderaternas ledare uttryckte mer explicit att detta minskade stöd berodde på nederlaget i det senaste valet vilket gör det möjligt att dra paralleller till tidigare diskussion om valresultatet och dess betydelse för partiet (Friberg 2014 & Hernadi & TT 2007). Harmel och Janda diskuterar det faktum att valresultatet kan komma att påverka partiledarens framtid. Detta är något som är märkbart i Moderaternas fall. Samma betoning görs hos Bale och Partos (2014) som stötte på samma fenomen i sin studie.

När ledarna presenterade nyheten om sin avgång under presskonferens eller intervju är det två tidigare ledare som tydligt poängterar att en viktig anledning till bytet har att göra med att partiet behöver någon typ av utveckling eller ökad vitalitet. Ledarna som uttryckte detta tillhör Centerpartiet och Kristdemokraterna. Eftersom Harmel och Janda i sin presentation lyfter fram vikten av att ta hänsyn till partiets egen strävan efter utveckling är det rimligt att anta att förklaringsfaktorn kan användas för att förklara förändringar i Centerpartiets och Kristdemokraternas fall. Som tidigare nämndes är det dock bara Kristdemokraterna av dessa två partier som uppfyller tvåårskriteriet vilket innebär att Centerpartiet kan uteslutas. Av detta är det möjligt att dra slutsats om att det endast är Kristdemokraterna som uppfyller de uppsatta kraven om tvåårskriterium och ledares avgång som en strävan efter utveckling inom partiet. Sammantaget innebär detta att förklaringsfaktorn, byte av ledare i syfte att utveckla, kan identifieras hos Kristdemokraterna.

5.3. Förändring i inre maktförhållanden

Redovisningen av resultatet kopplat till förklaringsfaktorn som rör förändringar i inre motsättningar kommer vara indelad i två delar. Först redovisas resultatet från studier av medierapportering. Sedan presenteras resultat från studier av partiernas kongressmaterial. Därefter vägs dessa två delar ihop och kokas ner till ett gemensamt resultat och gemensam slutsats.

Tabell 3 – Förändring i inre maktförhållanden

	(S)	(Mp)	(C)	(L)	(M)	(Kd)	
Media: Förändring i inre maktförhål landen	<i>Finns det tecken på att det råder förändring i inre maktförhållanden hos partiet i någon artikel?</i>	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej
	<i>I vilket sammanhang lyfts flyktingpolitiken fram i artiklarna där det finns tecken på förändring i inre maktförhållanden ?</i>	I samband med att det finns inre krav på en mer restriktiv flyktingpolitik	–	–	–	I samband med att det finns inre krav på en mer restriktiv flyktingpolitik	–
	<i>Motsvarar förändringen i inre maktförhållanden Harmel och Jandas definition?</i>	Ja	–	–	–	Ja	–

Källor: Berglund 2015, Bergström 2015, Holmkvist & Karlsson 2015, Olsson 2015 & Rosén & Olsson 2015

Som visas i schemat är det endast Socialdemokraterna och Moderaterna som visar tecken på att det funnits förändringar i maktförhållandet inom partiet. I Socialdemokraternas fall finns det kommunala röster som sätter press på den socialdemokratiska ledningen att utföra en mer restriktiv flyktingpolitik (Bergström 2015 & Holmkvist & Karlsson 2015). Det är senare möjligt att göra bedömningen att dessa röster inom partiet och de förändringar som de förespråkar motsvarar definitionen av förändrade maktförhållanden inom partiet som Harmel och Janda ställer upp. Enligt två olika källor betonas det att tunga kommunala ledare, som trycker på en förändring inom partiet, leder till att denna förändring faller inom ramen för den definierade förklaringsfaktorn.

När det gäller Moderaterna diskuteras även här förslag om en mer restriktiv flyktingpolitik (Olsson 2015 & Berglund 2015). Dock finns det också artiklar som behandlar frågan om tvång för att ta emot flyktingar vilket gör att det under Moderaternas kongress både lyfts fram förslag på en restriktiv och en generös flyktingpolitik (Rosén & Olsson 2015). Med hänsyn till tidigare uppsatta kriterier visar även Moderaterna att det finns röster inom partier som eftersträvar en mer restriktiv flyktingpolitik. Att det dessutom är partimedlemmar som tillsammans med en före detta minister står bakom dessa förslag gör att vi både kan identifiera ett större antal och även att det är aktörer med stark röst vars talan väger tungt. Sammantaget innebär detta att vi med hjälp av tidigare uppsatta kriterier samt Harmel och Jandas definition kan konstatera att förändringar i inre maktförhållanden även kan identifieras hos Moderaterna.

Tabell 4 - Förändring i inre maktförhållanden

		(S)	(Mp)	(C)	(L)	(M)	(Kd)
Kongress: Förändring i inre maktförhål- landen	<i>När hölls partiets kongress?</i>	29-31 maj 2015	12-14 juni 2015	24-27 september 2015	20-22 november 2015	15-18 oktober 2015	8-11 oktober 2015
	<i>Finns det tecken på att det råder förändring i inre maktförhållanden hos partiet under kongressen?</i>	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja
	<i>I vilket sammanhang lyfts flyktingpolitiken fram i kongressmaterialet?</i>	I samband med diskussion om utveckling av integrationen	I samband med diskussion om förbättrad asylprocess och tvång på kommuner att ta emot flyktingar	I samband med diskussion om införande av tillfälliga uppehållstillstånd	I samband med diskussion om utveckling av migrationsprocessen samt ökat europeiskt samarbete.	I samband med diskussion om utveckling av integrationen	I samband med diskussion om utveckling av integrationen samt reglering för kommuner som tar emot flyktingar
	<i>Motsvarar förändringen i inre maktförhållanden Harmel och Jandas definition?</i>	–	–	Nej	–	–	Nej

Källor: Centerpartiet 2015b, Kristdemokraterna 2015b, Liberalerna 2015, Miljöpartiet 2015, Moderaterna 2015b & Socialdemokraterna 2015

Som det är möjligt att utläsa i tabell 4 finns det mer material att krama information ur när det kommer till att studera förändringar i inre motsättningar genom att använda partiernas kongressmaterial. För Centerpartiet (2015b) och Kristdemokraterna (2015b) finns det tendenser i detta material som pekar på att det kan innehålla information om förändring i inre maktförhållanden. I Centerpartiet diskuteras, förslaget som presenterats av Staffan

Danielsson, möjligheten att införa tillfälliga uppehållstillstånd. Hos Kristdemokraterna diskuteras det både förslag om en utvecklad integration samtidigt som Samuel Kröner också lyfter fram förslag på regleringar som i det långa loppet skulle innebära en mer restriktiv flyktingpolitik vad gäller mottagandet av flyktingar i kommuner. Vad dessa två presenterade partier har gemensamt är att de diskuterar förslag som innebär en mer restriktiv flyktingpolitik. Detta gör det möjligt att dra slutsatsen att det kan finnas tecken på förändringar i inre maktförhållanden hos Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Dessa tecken är inte möjliga att finna hos Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna eller Moderaterna. Hos Socialdemokraterna (2015) diskuteras i hög utsträckning olika tillvägagångssätt för att utveckla integrationen. Hos Moderaterna (2015b) diskuteras också en utveckling av integrationen vilket är ett tecken på att det inte finns en strävan efter en mer restriktiv flyktingpolitik. Hos Liberalerna (2015) diskuteras flyktingpolitiken i samband med en strävan efter ökat europeiskt samarbete för att klara flyktingkatastrofen, vilket snarare är ett tecken på en förbättrad och utökad flyktingpolitik jämfört med en restriktiv sådan. Under Miljöpartiets (2015) kongress diskuterades i hög utsträckning frågor gällande asylprocessen och tvång att ta emot flyktingar. Det som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Moderaterna har gemensamt är att de inte diskuterat förslag på hur en mer restriktiv flyktingpolitik kan uppnås. Detta utgör grunden för slutsatsen om att det därför inte är möjligt att identifiera tecken på att det finns förändringar i inre maktförhållanden hos Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Moderaterna när det gäller studier av kongressmaterial. Vid studier av kongressmaterialet diskuteras ej förslag om en mer restriktiv flyktingpolitik vilket är ett tecken på att förändring inte är möjlig att utläsas ur kongressmaterialet.

När frågan om det finns tecken på förändringar i inre maktförhållanden är besvarad återstår det att fortsätta studera de partier där det visar sig finnas tecken på detta dvs. hos Centerpartiet och Kristdemokraterna. Dessa partier behöver genomgå ytterligare analys för att kunna konstatera förklaringsfaktorns förekomst. Det som görs är då att förslaget ställs vid sidan av Harmel och Jandas definition av förändring i inre maktförhållanden. Bakom förslaget hos Centerpartiet står enskilda medlemmar. Detta är inte heller medlemmar med någon ledande roll³ (Thunefors 2016) inom partiet är det möjligt att konstatera att

³ Personen bakom förslaget är politiker på kommunal nivå

Centerpartiets tecken på förändring i inre maktförhållanden inte uppfyller Harmel och Jandas definition. Denna slutsats förstärks då det är möjligt att konstatera att partistyrelsen inte heller stöttar de förslag som läggs fram. För Kristdemokraterna ser omständigheterna liknande ut även om den aspekt gällande flyktingpolitiken som lyfts fram ser annorlunda ut. Bakom förslaget att anpassa flyktingmottagandet för olika kommuner står en medlem. Denna medlem visar sig heller inte besitta en ledande roll⁴ (Kristdemokraterna 2016) inom partiet vilket gör att Kristdemokraternas tecken på förändring i inre maktförhållande inte motsvarar Harmel och Jandas definition. Precis som för Centerpartiet stöttar inte heller Kristdemokraternas partistyrelse förslaget som skulle leda till en mer restriktiv flyktingpolitik, vilket också underbygger argumentet att förklaringsfaktorn inte är identifierbar hos Kristdemokraterna.

Efter att ha studerat om det funnits förändringar i inre maktförhållanden med hjälp av två olika typer av material är det möjligt att konstatera att de olika materialtyperna bidrar med olika insikter. Vid studier av medierapportering har det endast varit möjligt att identifiera förklaringsfaktorns förekomst hos Socialdemokraterna och hos Moderaterna. När kongressmaterialet sedan har studerats fanns det tendenser till förklaringsfaktorns endast eventuellt förekomst hos Centerpartiet och Kristdemokraterna. När Centerpartiet och Kristdemokraterna senare utsattes för ytterligare analys var det möjligt att konstatera att förklaringsfaktorn inte förekom hos dessa partier då innehållet jämfördes med Harmel och Jandas definition. Studier av media visar kort sagt i högre utsträckning att förklaringsfaktorn förekommit jämfört med studier av kongressmaterialet där slutsatsen visar att förklaringsfaktorn inte förekommit hos något parti alls.

Att resultatet ser olika ut beroende på medierapportering eller kongressmaterial kan dels bero på materialtypen samt medias intresse att spela på konflikter samtidigt som partiet har intresse av att dölja dessa. Det skulle också kunna vara så att olika partier och dess medlemmar, med olika partikulturer, har olika möjlighet att lyfta fram åsikter som skulle kunna generera konflikter. Vid detta resonemang har vi användning av Barrlings (2004) slutsatser om att partiernas kultur är beskaffad på olika sätt vilket kan leda till att motsättningar hos vissa partier kommer upp till ytan i högre utsträckning än andra.

⁴ Personen bakom förslaget är politiker på kommunal nivå

Eftersom kongressmaterialet inte bekräftar att förändring i inre maktförhållandet förekommit även under kongressen är det riskabelt att betrakta förklaringsfaktorns generella förekomst endast på bakgrund att den förekommit vid studier av medieartiklar. Hade de båda materialkällorna visat tendenser som pekar åt samma håll hade det med säkerhet varit möjligt att konstatera förklaringsfaktorns förekomst. Även om det inte är möjligt att de facto säga att förändringar i inre maktförhållanden förekommit på bakgrund av att den endast identifierats hos Socialdemokraterna och Moderaterna vid studier av medieartiklar är det inte heller nödvändigtvis så att detta inte spelat någon roll alls. Möjligtvis är det säkrare att uttala sig om att det snarare finns tendenser som pekar på att det funnits förändringar i inre maktförhållanden hos Socialdemokraterna och Moderaterna men att dessa tendenser behöver undersökas ytterligare för att kunna uttala sig om en faktisk förekomst.

6. Slutsatser

Syftet med uppsatsen var att genom närmare studier av Harmel och Jandas förklaringsfaktorer få ökad förståelse för varför partier förändrar sina riktlinjer och policys. Tanken var att detta skulle generera ökad förståelse för vilka faktorer som ligger bakom denna typ av förändring.

Efter att ha studerat samtliga förklaringsfaktorers förekomst hos partierna är det möjligt att slå fast att det i några få fall är möjligt att identifiera faktorns förekomst. När det kommer till nederlag i senaste val är det möjligt att urskilja förklaringsfaktorn hos Moderaterna och Miljöpartiet. Vid studier av byte av ledare i syfte att utveckla är faktorn istället identifierbar hos Kristdemokraterna. Gällande sista förklaringsfaktorn, förändring i inre maktförhållanden, är det inte möjligt att med säkerhet konstatera förekomsten av förklaringsfaktorn hos Socialdemokraterna och Moderaterna. Dock är det möjligt att argumentera för att det finns tendenser till detta. Sammantaget är det möjligt att konstatera att förklaringsfaktorerna inte varit förekommande i den mån att det är möjligt att förlita sig på teorins förklaringskraft i detta fall.

Att teorin visar på låg förklaringskraft i just detta fall kan bero på en rad olika faktorer som Harmel och Janda inte lägger stor vikt vid i konstruktionen av deras teoretiska ramverk. Avsikten med denna slutsats är inte att påpeka vilka faktorer som faktiskt kan ha spelat roll utan syftet är snarare att lyfta exempel på övriga aspekter som med fördel kan tas med i beräkningen inför framtiden. En viktig aspekt som Müller och Strøm lyfter fram, och som sannolikt hade berikat Harmel och Jandas teori, är den roll som valsysteem och partisystem spelar. Eftersom teorin i denna uppsats testas på ett fall där den parlamentariska kontexten skiljer sig från fall där teorin tidigare testats kan vara en orsak till att förklaringsfaktorn som rör nederlag i senaste val inte får samma genomslagskraft. Med avseende på den tredje förklaringsfaktorn, förändring i inre maktförhållanden, kan det också finnas skillnader mellan de partikulturer som finns i de olika fallen. Medlemmarnas begränsade möjlighet att göra sin röst hörd i vissa partier kan vara en potentiell faktor till att förändringar i inre maktförhållanden inte går att identifiera.

Uppsatsen huvudsakliga slutsats är att teorin inte med säkerhet kan bidra med att förklara de förändringar som skett under hösten 2015. Denna slutsats dras på bakgrund av förklaringsfaktorernas låga förekomst. Efter att ha studerat samtliga partier och samtliga förklaringsfaktorer visar det sig att två olika förklaringsfaktorer förekommit hos tre olika partier. Det i sig betyder inte att teorin inte har något att bidra med i det stora hela. Som tidigare nämntes finns ytterligare aspekter som skulle behövas vägas in för att berika teorin ytterligare.

Nästa steg som kan bidra med att föra forskningen framåt skulle kunna vara att testa teorin på ett annat typ av fall. Skulle slutsatserna bli samma om teorin utsattes för ett prov inom ramen för förändringar som skett i den ekonomiska politiken? Ett annat alternativ är att djupare analysera detta fall genom att fokusera på ett parti eller två över en längre tidsperiod. En annan väg att gå, för att komplettera resultatet i denna uppsats, skulle kunna vara att utföra de efterfrågade informantintervjuerna som uteslöts i uppsatsen av en rad olika anledningar. Detta kanske skulle göra det möjligt att med större säkerhet uttala sig om förekomsten av förändringar i inre maktförhållanden hos partierna. Ett annat intressant tillvägagångssätt skulle vara att utföra en processspårning av ett parti för att närmare studera hur förändringen gått till på ett närmare plan från början till slut.

Litteraturlista

Aftonbladet. (2016). *Aftonbladet februari 2016 – Först i framtiden*. [Hämtad 2016-05-04 från <http://www.aftonbladet.se/siffror/>]

Bale, T., & Partos, R. (2014). *Why Mainstream Parties Change Policy on Migration: A UK Case Study – The Conservative Party, Immigration and Asylum, 1960-2010*. *Comparative European Politics*. Vol. 12, No. 6, Pp. 603-619.

Barrling, K. (2004). *Partikulturer: Kollektiva självbilder och normer i Sveriges riksdag*. (Diss.). Statsvetenskapliga föreningen i Uppsala: Uppsala.

Berglund, B. (2015, 15 oktober). *Björck: Har längtat länge efter det här*, (Aftonbladet) S. 8-9.

Bergström, K-G. (2015, 21 oktober). *K-G Bergström: Det finns utsikter till en bred uppgörelse*, (Expressen) S. 9.

Björklund, J. (2015). *Folkpartiet byter namn till Liberalerna*. [Hämtad 2016-05-10 från <http://www.dn.se/debatt/folkpartiet-byter-namn-till-liberalerna/>]

Centerpartiet. (2014). *Närodlad politik – Påväg mot 2018*. [Hämtad 2016-04-26 från <https://www.centerpartiet.se/wp-content/uploads/2015/03/Valanalys.pdf>]

Centerpartiet. (2015a). *2010-talet*. [Hämtad 2016-03-25 från <https://www.centerpartiet.se/vart-parti/historia/undersida-historia/>]

Centerpartiet. (2015b). *Partistämman i Dalarna*. [Hämtad 2016-03-28 från <https://www.centerpartiet.se/stamman-2015/>]

Dagens Nyheter. (2008). *Om Dagens Nyheter*. [Hämtad 2016-05-04 från <http://www.dn.se/diverse/diverse-hem/om-dagens-nyheter/>]

Ekström, J. (2014, 30 november). *MP: Misslyckades med att värva väljare från Fi och Alliansen*. [Hämtad 2016-04-16 från <http://www.svd.se/mp-misslyckades-med-att-varva-valjare-fran-fi-och-alliansen/om/sverige>]

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson H., & Wängnerud, L. (red.) (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik: Stockholm

Expressen. (2009). *Om Expressen*. [Hämtad 2016-05-04 från <http://www.expressen.se/om-expressen/om-expressen/>]

- Folkpartiet. (2014). *Dags att bredda Sveriges liberala parti*.
[Hämtad 2016-04-26 från <http://www.folkpartiet.se/wp-content/uploads/2015/06/25868-Valanalys-2014.pdf>]
- Friberg, A. (2014, 14 september). *Reinfeldt: Jag lämnar min avskedsansökan*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.svt.se/nyheter/val2014/reinfeldt-vi-erkanner-oss-besegrade>]
- Harmel, R., Heo, U., Tan, A., & Janda, K. (1995). *Performance, Leadership, Factions and Party Change: An Empirical Analysis*. West European Politics. Vol. 18, No. 1, Pp. 1-33.
- Harmel, R., & Janda, K. (1994). *An Intergrated Theory of Party Goals and Party Change*. Journal of Theoretical Politics. Vol. 6, No. 3, Pp. 259-287.
- Hernadi, A., & TT. (2007, 23 april). *Leijonborg avgår i höst*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.svd.se/leijonborg-avgar-i-host-5bV8/om/sverige>]
- Holmkvist, A. & Karlsson, P. (2015, 21 oktober). *Pressas av sina egna - S-källa: finns en stark opinion för att minska asylsökandet*, (Expressen) S. 10-11.
- Juholt, H. (2012, 21 januari). *Håkan Juholt lämnar*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.socialdemokraterna.se/Pressrum/Pressarkivet/Nyhetsarkivet-2001--/Hakan-Juholt-lamnar/>]
- Karlsson, P. (2014, 29 november). *Uppgifter: Självkritisk eftervalsanalys från MP*.
[Hämtad 2016-04-16 från <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article19941423.ab>]
- Kristdemokraterna. (2014). *En säljbar skillnad – Jakten på KD väljare 2010-2014*.
[Hämtad 2016-04-26 från
- Kristdemokraterna. (2015a). *Ebba Busch Thor ny partiledare för Kristdemokraterna*.
[Hämtad 2016-03-25 från <https://www.kristdemokraterna.se/Media/Nyhetsarkiv/Ebba-Busch-Thor-ny-partiledare-for-Kristdemokraterna/>]
- Kristdemokraterna. (2015b). *Riksting 2015 i Västerås*.
[Hämtad 2016-03-28 från <https://www.kristdemokraterna.se/PaGang/Riksting/>]
- Kristdemokraterna. (2016). *Politiska uppdrag i Lund*.
[Hämtad 2016-05-13 från <http://wpskane.kristdemokraterna.se/lund/fortroendevalda-2/>]
- Liberalerna. (2015). *Landsmöte 2015*.
[Hämtad 2016-03-28 från <https://www.liberalerna.se/pa-gang/landsmote-2015/>]

- Migrationsverket. (2014). *Fakta om migration*.
[Hämtad 2016-05-15 från <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration.html>]
- Migrationsverket. (2016). *Inkomna ansökningar om asyl, 2015*.
[Hämtad 2016-03-23 från <http://www.migrationsverket.se/download/18.7c00d8e6143101d166d1aab/1451894593595/Inkomna+ansokningar+om+asyl+2015+-+Applications+for+asylum+received+2015.pdf>]
- Miljöpartiet. (2015). *Miljöpartiets årliga kongress – i år i Örebro*.
[Hämtad 2016-03-28 från <http://www.mp.se/norrkoping/just-nu/miljopartiets-arliga-kongress-i-ar-i-orebro>]
- Miljöpartiet. (2016a). *Årtal, personer och valresultat: kongresser, tidigare språkrör och viktiga datum i Miljöpartiets historia*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.mp.se/om/historia/fakta>]
- Miljöpartiet. (2016b). *Stadgar*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.mp.se/om/stadgar>]
- Moderaterna. (2014). *Moderaternas eftervalsanalys 2014 – Insikter för framtiden från valförlusten*. [Hämtad 2016-04-26 från http://www.moderat.se/sites/default/files/attachments/moderaternas_eftervalsanalys_2014.pdf]
- Moderaterna. (2015a). *Anna Kinberg Batra vald till ny partiordförande för Nya Moderaterna*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.moderat.se/nyhetsartikel/anna-kinberg-batra-vald-till-ny-partiordforande-nya-moderaterna>]
- Moderaterna. (2015b). *Partistämman 2015*.
[Hämtad 2016-03-28 från <http://www.moderat.se/stamma2015>]
- Müller, C. W., & Strøm, K. (1999). *Policy, Office or Votes?: How Political Parties in Western Europe Make Hard Decisions*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Olsson, H. (2015, 15 oktober). *M-väljare flyr till SD och C*, (Dagens Nyheter) S. 8.
- Proposition 2015/16:67. *Särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet*.
[Hämtad 2016-03-23 från https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/prop-20151667-Sarskilda-atga_H30367/]
- Protokoll 2015/16:48. *Riksdagens protokoll – Torsdagen den 17 december*.
[Hämtad 2016-03-23 från http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Kammaren/Protokoll/Protokoll-20151648-Torsdagen_H30948/]

- Regeringen. (2015). *Insatser med anledning av flyktingkrisen*.
[Hämtad 2016-03-23 från <http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/10/insatser-med-anledning-av-flyktingkrisen/>]
- Riksdagen. (2016). *Jan Björklund: Aktuella och tidigare uppdrag*.
[Hämtad 2016-04-07 från <http://www.riksdagen.se/sv/ledamoter-partier/Hitta-ledamot/Ledamoter/Bjorklund-Jan-0603490586517/?hist=true>]
- Rosén, H. (2015, 23 oktober). *V utanför flyktinguppställning*. Dagens Nyheter.
[Hämtad 2016-04-11 från <http://www.dn.se/nyheter/politik/v-utanfor-flyktinguppstallning/>]
- Rosén, H. & Olsson, H. (2015, 9 september). *M splittrat om tvång att ta emot flyktingar*, (Dagens Nyheter) S. 19.
- Socialdemokraterna. (2014). *Valanalys 2014: Att vinna framtiden – En dubbel utmaning*.
[Hämtad 2016-04-26 från http://www.socialdemokraterna.se/upload/Rapporter/Valanalys/Valanalys14_slutrapport.pdf]
- Socialdemokraterna. (2015). *Partikongress 2015*.
[Hämtad 2016-03-28 från <http://www.socialdemokraterna.se/Vart-parti/Partikongress-2015/>]
- Socialdemokraterna. (2016). *Partiledare och partisekreterare*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.socialdemokraterna.se/Vart-parti/Var-historia/Partiledare/>]
- Stiernstedt, J., & Jacobsson, S. (2011, 14 juni). *Maud Olofsson avgår*.
[Hämtad 2016-03-25 <http://www.dn.se/nyheter/politik/maud-olofsson-avgar/>]
- Svanberg, N., & Zachariasson, H. (2015, 29 januari). *Göran Högglund avgår som partiledare*.
[Hämtad 2016-03-26 från <http://www.svt.se/nyheter/goran-hogglund-kallar-till-presskonferens>]
- Thunefors, E. (2016). *Om Erik*.
[Hämtad 2016-05-13 från <http://thunefors.se/om-erik/>]
- Valmyndigheten. (2014a). *Valresultat 2014-års val*.
[Hämtad 2016-03-25 från <http://www.val.se/val/val2014/slutresultat/R/rike/index.htm>]
- Valmyndigheten. (2014b). *Val till Europaparlamentet – Röster*.
[Hämtad 2016-04-23 från <http://www.val.se/val/ep2014/slutresultat/E/rike/index.html>]

Wallner, A. (2014, 27 november). *Fel av oss att inte lyfta miljöfrågorna – Miljöpartiets eftervalsanalys: Vi har skäl att vara självkritiska.*

[Hämtad 2016-04-16 från

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article19929276.ab>]

Weise Edeler, A. (2015, 25 november). *Regeringens besked om skärpt flyktingpolitik.*

[Hämtad 2016-04-26 från

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6310364>]